Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu De Cymru
South Wales Police and Crime Commissioner

Safonau'r Gymraeg

Adroddiad Blynyddol

2025 – 2026

Rhoi Safonau'r Gymraeg ar waith yn Swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu

Yn 2017, cyflwynwyd 'Safonau'r Gymraeg' yng Nghymru a chawsom ein hysbysiad Cydymffurfio â'r Gymraeg gan Gomisiynydd y Gymraeg. Amlinellir y Safonau y mae'n rhaid i ni gydymffurfio â nhw yn hysbysiad cydymffurfio cyfreithiol Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu, y gellir ei weld ar ein gwefan.

Rydym yn parhau i groesawu'r Safonau fel ffordd o sicrhau y gallwn gynnig y gwasanaeth Cymraeg gorau posibl, ac un sy'n gyfartal â'r un a ddarparwn yn Saesneg.

Mae'r ddogfen hon yn rhoi trosolwg o'r gwaith a wnaed i gydymffurfio â'r Safonau a hyrwyddo cynhwysiant mewn perthynas â'r Gymraeg yn ystod blwyddyn ariannol 2025-2026.

Trefniadau Goruchwylio Mewnol

Pennaeth Adran strategol sy'n gyfrifol am oruchwylio cydymffurfiaeth a chynhwysiant yn ymwneud â'r Gymraeg. Yn ogystal, ceir Hyrwyddwyr y Gymraeg sy'n sicrhau bod Safonau'r Gymraeg wedi'u hymgorffori ar draws timau Swyddfa'r Comisiynydd ac y gellir hyrwyddo'r defnydd o'r iaith yn ein holl swyddogaethau.

Trafodir cydymffurfiaeth â Safonau'r Gymraeg yn ein cyfarfodydd Cydymffurfiaeth Gyfreithiol, a gynhelir bob 2 fis.

Cyn belled ag y bo modd, rydym yn cydweithio â Heddlu De Cymru i hyrwyddo cynhwysiant iaith.

Ymgorffori'r Safonau 2025-2026

Yn ystod y flwyddyn rydym wedi parhau i sicrhau ein bod wedi blaenoriaethu ein hymrwymiadau a'n cydymffurfiaeth o ran y Gymraeg. Gwnaethom sefydlu strwythur swyddfa newydd yn ystod y cyfnod hwn, sydd wedi ein galluogi i gyflwyno cynrychiolwyr ym mhob Cyfarwyddiaeth a Thîm sy'n gyfrifol am gydymffurfiaeth Gymraeg a chyfathrebu â chydweithwyr. Mae hyn yn golygu bod modd trosglwyddo gwybodaeth i'r cyfarfod Cydymffurfiaeth Gyfreithiol os oes heriau, a gellir cyfleu'r arferion gorau i bob tîm drwy'r Hyrwyddwyr pan fo angen. Gall ein Hyrwyddwyr hefyd flaenoriaethu chwilio am gyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg yn y gweithle.

Mae ein holl aelodau staff newydd yn parhau i gael mynediad at ystod o wybodaeth a deunyddiau Cymraeg ar ôl eu penodi fel y gallant ddarparu gwasanaeth cadarnhaol a chyson i'r cyhoedd. Mae hyn yn cynnwys Canllawiau cynhwysfawr ar weithredu Safonau'r Gymraeg a gwybodaeth ddwyieithog i sicrhau eu bod yn gallu defnyddio'r Gymraeg yn y gweithle os ydynt yn dymuno gwneud hynny.

Mae cydweithwyr sy'n siarad Cymraeg yn dangos hynny yn eu troedynnau e-bost, a chan wisgo llinynnau a bathodynnau yn nodi eu bod yn siarad Cymraeg. Hefyd ceir bathodyn i'r rheini sy'n dysgu Cymraeg i gefnogi eu datblygiad. Mae ardal Gymraeg yn y swyddfa lle ceir taflenni, llinynnau a dogfennau cymorth i'r tîm.

Yn dilyn ein harchwiliad Cymraeg yn 2024-5, roedd modd i ni adeiladu ar rai meysydd ffocws. Dros y flwyddyn ddiwethaf rydym felly wedi gweithio ymhellach i safoni ein cydymffurfiaeth mewn

rhai meysydd a nodwyd gennym i'w gwella, gan gynnwys ein dull o gynnal digwyddiadau a dulliau esblygol o gyfathrebu drwy'r cyfryngau cymdeithasol.

Safonau Cyflenwi Gwasanaethau

Rydym yn gweithio i gyflawni ein safonau 'Cyflenwi Gwasanaethau ' drwy nifer o fesurau, gan gynnwys:

- Fformat ‘cysylltwch â ni’ safonol ar ein dogfennau i amlinellu ein bod yn croesawu gohebiaeth yn Gymraeg ac yn Saesneg.
- Rhoi troednodiadau ar waelod negeseuon e-bost a phapurau pennawd i esbonio ein bod yn croesawu gohebiaeth yn y Gymraeg a'r Saesneg.
- Mae siaradwyr Cymraeg yn dangos eu bod yn gallu siarad Cymraeg ar droedyn negeseuon e-bost.
- Mae llofnodion e-bost, negeseuon e-bost 'allan o'r swyddfa' a negeseuon llais i brif rifau'r llinell dir yn ddwyieithog.
- Caiff pob un sy'n ffonio prif linell tîm Swyddfa'r Comisiynydd ei gyfarch yn ddwyieithog. Wedyn, rhoddir cymorth yn y Gymraeg hyd nes y daw hyn bellach yn amhosibl am nad oes digon o siaradwyr Cymraeg ar gael neu am fod angen siarad ag arbenigwr ar y pwnc nad yw'n siarad Cymraeg. Caiff pob un sy'n ffonio ac yn siarad Cymraeg ei drin â chwrteisi a pharch, ac rydym yn anelu at ddarparu gwasanaeth cyson gadarnhaol.
- Pan fyddwn yn cysylltu â phobl am y tro cyntaf ac nad ydym yn ymwybodol o'u dewis iaith, rydym yn gofyn iddynt a hoffent gyfathrebu â ni yn Gymraeg. Mae hyn yn berthnasol oni bai bod y person hwnnw eisoes wedi cysylltu yn Saesneg neu fod ei ddewis iaith eisoes yn hysbys.
- System i gofnodi manylion y rhai sy'n rhoi gwybod i ni eu bod am gyfathrebu â ni drwy gyfrwng y Gymraeg.
- Mae pob cyfarfod cyhoeddus, digwyddiad a chynhadledd, gan gynnwys y rheini ar-lein, yn rhoi cyfle i sgwrsio yn Gymraeg. Mae'n ofynnol i unigolion roi gwybod i ni os ydynt am gyfathrebu yn Gymraeg erbyn dyddiad penodol er mwyn i ni allu trefnu cyfleusterau cyfieithu ar y pryd yn briodol.
- Mae'r dogfennau defnydd safonol a ddefnyddir yn y tîm yn ddwyieithog.
- Mae postiadau ar y cyfryngau cymdeithasol o holl gyfrifon y Comisiynydd yn ddwyieithog.
- Mae ein polisi ar gyfer dyfarnu grantiau yn pwyso a mesur yr angen i ystyried a hyrwyddo'r Gymraeg fel rhan o'r broses ddyfarnu.
- Mae Swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu yn hysbysebu'r Cyrsiau Pontio Cymraeg sydd ar gael ym mhob rhan o Heddlu De Cymru.
- Adran benodol fel rhan o “porth” misol y tîm sy'n ymwneud â'r Gymraeg
- Mae'r hyrwyddwyr Cymraeg yn rhan o Rwydwaith Cymraeg ehangach Heddlu De Cymru ac yn mynychu cyfarfodydd tactegol a strategol ynglŷn â chydymffurfiaeth Gymraeg yn Heddlu De Cymru.

Nid ydym wedi cael unrhyw gwynion mewn perthynas â'r Safonau Cyflenwi Gwasanaethau yn y cyfnod adrodd hwn.

Safonau Llunio Polisi

Rydym yn gweithio i fodloni ein safonau 'Llunio Polisi' drwy nifer o fesurau, gan gynnwys:

- Pan fydd polisïau neu brosiectau'n cael eu sefydlu neu eu hadolygu a'u bod yn destun proses 'Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb', mae hyn yn cynnwys asesiad o oblygiadau'r Gymraeg, gan gynnwys cyfleoedd i hyrwyddo'r Gymraeg.
- Trefnir sesiynau codi ymwybyddiaeth i staff newydd er mwyn sicrhau eu bod yn defnyddio'r broses Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb/y Gymraeg yn effeithiol.

Nid ydym wedi cael unrhyw gwynion mewn perthynas â'r Safonau Llunio Polisi yn y cyfnod adrodd hwn.

Safonau Gweithredu

Rydym yn gweithio i gyflawni ein safonau 'Gweithredu' drwy nifer o fesurau, gan gynnwys:

- Mae aelodau o'r staff wedi cael cynnig cyfle i gael dogfennau adnoddau dynol yn Gymraeg neu i gynnal prosesau adnoddau dynol yn Gymraeg. Hyd yma, nid oes unrhyw aelod o'r staff wedi gofyn am y cyfleuster hwn.
- Mae cyfleusterau gwirio sillafu Cymraeg mewnol ar gael at ddefnydd siaradwyr Cymraeg.
- Pan fyddwn yn mynd ati i hysbysebu unrhyw swydd, rydym yn mynd drwy broses i asesu'r sgiliau Cymraeg angenrheidiol ar gyfer y swydd.
- Cynigir prosesau recriwtio yn ddwyieithog.
- Mae pob aelod newydd o staff sy'n ymuno â Swyddfa'r Comisiynydd yn cael gwybodaeth am ofynion a phrosesau Safonau'r Gymraeg fel rhan o'i sesiynau sefydlu.
- Darperir sesiynau gloywi ar gydymffurfio â Safonau'r Gymraeg yn ôl yr angen yn ystod y flwyddyn.
- Rydym yn dilyn polisïau Cymraeg Heddlu De Cymru ac yn rhannu adnoddau fel cyfleoedd hyfforddi.

Nid ydym wedi cael unrhyw gwynion mewn perthynas â'r Safonau Gweithredu yn y cyfnod adrodd hwn.

Safonau Cadw Cofnodion

Rydym yn gweithio i gyflawni ein safonau 'Cadw Cofnodion' drwy nifer o fesurau, gan gynnwys:

- Rydym yn cadw cofnodion o wybodaeth sy'n ymwneud â'n hysbysiad cydymffurfio â Safonau'r Gymraeg. Er enghraifft, rydym yn cadw cofnod o nifer y cwynion mewn perthynas â'n cydymffurfiaeth, yn ogystal â chofnod o nifer yr aelodau o staff sy'n siarad Cymraeg a nifer y swyddi gwag a hysbysebwyd a gafodd eu hasesu ar gyfer sgiliau Cymraeg.

Er mwyn bodloni gofynion ein Safonau Cadw Cofnodion, rydym yn darparu'r wybodaeth isod mewn perthynas â'r cyfnod adrodd hwn:

Gofyniad Cofnodi	Nifer
Nifer ein cyflogeion sy'n meddu ar sgiliau Cymraeg	**Dim sgiliau** – 0 **Lefel 1** – 10 **Lefel 2** - 22 **Lefel 3** - 4 **Lefel 4** - 4 **Lefel 5** - 4
Nifer y swyddi newydd a'r swyddi gwag a hysbysebwyd gennym yn ystod y cyfnod adrodd hwn ac a gafodd eu categoreiddio'n swyddi lle roedd sgiliau Cymraeg yn hanfodol	0
Nifer y swyddi newydd a'r swyddi gwag a hysbysebwyd gennym yn ystod y cyfnod adrodd hwn ac a gafodd eu categoreiddio'n swyddi lle roedd angen i'r ymgeisydd llwyddiannus ddysgu Cymraeg ar ôl iddo gael ei benodi	0
Nifer y swyddi newydd a'r swyddi gwag a hysbysebwyd gennym yn ystod y cyfnod adrodd hwn ac a gafodd eu categoreiddio'n swyddi lle roedd sgiliau Cymraeg yn ddymunol	23
Nifer y swyddi newydd a'r swyddi gwag a hysbysebwyd gennym yn ystod y cyfnod adrodd hwn ac a gafodd eu categoreiddio'n swyddi lle nad oedd sgiliau Cymraeg yn angenrheidiol	0
Nifer y cyflogeion a ymunodd â chyrsiau hyfforddi a gynhaliwyd yn Gymraeg yn ystod y cyfnod adrodd	0

Cwynion

Mae gennym bolisi sefydledig ar gyfer ymdrin ag unrhyw gwynion ynglŷn â chadw at Safonau'r Gymraeg ac mae hwn ar gael ar ein gwefan. Nid ydym wedi cael unrhyw gwynion mewn perthynas â Safonau'r Gymraeg yn ystod y cyfnod adrodd hwn.

Casgliad

Mae Swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu yn parhau i hyrwyddo'r Gymraeg ac yn chwilio am gyfleoedd i hyrwyddo cynhwysiant iaith mewn unrhyw ffyrdd newydd o weithio. Wrth i ni symud i gyfnod o ansicrwydd ynghylch diwygiadau a llywodraethiant yr heddlu, byddwn yn parhau i sicrhau bod cydymffurfiaeth â Safonau'r Gymraeg yn flaenoriaeth a bod y cyhoedd yn parhau i gael gwasanaeth teg o ran iaith fel sy'n briodol. Edrychwn ymlaen at wneud hyd yn oed mwy dros gynhwysiant iaith yn y flwyddyn i ddod, yn enwedig o ystyried sut y gallwn annog defnyddio'r Gymraeg yn y gweithle.

Mae'r ddogfen hon ar gael yn Saesneg hefyd